

STUDIA GEOGRAPHICA 74

Štefan Poláčik

I

VÝPOČTOVÁ TECHNIKA V GEOGRAFII

(Základom tejto štúdie je písomná práca z kandidátskeho minima Š. Poláčika (1977))

Samočinné počítače sa v súčasnosti využívajú temer vo všetkých oblastiach hospodárskeho i spoločenského života. Proces zavádzania samočinných počítačov neobišiel ani geografiu, keď hlavne v posledných rokoch dosahuje masových rozmerov. Svedčí o tom i práca J. R. TARRANTA (1970 A), z ktorej je zrejmé, že samočinné počítače už "prenikli" temer do všetkých oblastí geografie.

Hoci existujú rozličné špeciálne problémy v dielčích geografických disciplínach, ktoré sú riešené na samočinných počítačoch, predsa však možno pre geografiu (i pre iné geovedné disciplíny) vymedzil tri aplikačné roviny. Podľa T. HÄGERSTRANDA (1967) sa samočinné počítače v geografii využívajú na nasledovné ciele: 1. na vyhotovovanie máp; 2. na analytické účely; 3. na modelovanie. Za najjednoduchší spôsob využitia samočinných počítačov považuje autor vyhotovovanie máp. Dôležitejšie sa mu javí ich využívanie pri rozličných geografických analýzach. Používajú sa pritom hlavne metódy variačnej štatistiky, ktoré pomáhajú lepšie poznať a opísať skúmané problémy. T. HÄGERSTRAND (1967 A) však za najvýhodnejšie považuje ich použitie pri modelovaní, keď na str. 2 píše: "Verím, že najväčšie možnosti sú vo využívaní samočinných počítačov pri modelovaní. Úsilie v tejto oblasti môže pomôcť riešiť starý a fundamentálny problém geografických syntéz".

Problémom využívania samočinných počítačov v geografii sa venuje i P. HAGGETT (1969). Vymedzuje však až 4 aplikačné roviny:

1. výpočty z multivariačno- štatistických metód (i s grupovacími technikami);
2. vytyčovanie plošných trendov;
3. vyhotovovanie máp;
4. simulácia.

Cieľom predloženej práce je zhodnotiť geografickú literatúru zameranú na využívanie samočinných počítačov a podal všeobecný obraz o vývoji a súčasnom stave výpočtovej techniky.